

Türkiye’de Yaşlıların İç Göç Hareketlerine Katılımı ve Uyum Becerilerinin İncelenmesi¹

Participation of the Elderly in Internal Migration Movements in Turkey and Examining their Adaptation Skills

Bahadır DİNÇ²

²Sosyal Hizmet Bölümü, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, bahadirdinc@hotmail.com,
ORCID ID: 0000-0001-7621-9912

Öz

Bu çalışma yaşlıların Türkiye’deki iç göçlere katılım durumlarının ve uyum becerilerinin değerlendirilmesi amacıyla klasik derleme türünde hazırlanmıştır. Türkiye’de yaşlı nüfusun artmasına bağlı olarak göç eden nüfus içinde yaşlıların oranı ve sayısı yükselmektedir. Kırsal-kent arasında sürekli veya kalıcı olarak göç eden yaşlılar; kentlerin yaşam zorluklarının itici, gelişen ulaşım ve iletişim ağının bağlayıcı ve kırdaki yaşamın çekici özellikleri bağlamında göç kararı almaktadırlar. Kırsaldan kente göç eden bireylerin bir bölümü gençlik dönemlerinde göç ederek burada yaşlanmış olup, diğer bölüm ise kırsaldan yalnızlık ve bakım ihtiyacı gibi nedenlerle yaşlılık döneminde göç etmiştir. Kentten kırsala yapılan tersine göçler çevre kirliliği, tarım alanlarında yapılaşma ve arazi paylaşımı sorunlarını ortaya çıkarmıştır. Kentten kırsala göç eden yaşlılar çoğunlukla isteyerek göç etmeleri nedeniyle görece daha az uyum sorunuyla karşılaşmaktadırlar. Kentten başka bir kente göç eden yaşlı sayısı da hızla artmakta olup bunun nedeninin, köy ve beldelerin ilçelere bağlı mahallelere dönüşmesi olduğu gözlenmiştir. Kırsaldan kırsala göç eden yaşlılar aile desteğinin ve yaşlıya geleneksel bakışın devamlılığı ile daha az uyum sorunu yaşamaktadırlar. Herhangi bir göç hareketine katılmayıp kentte yaşlanmayı tercih eden ve kentlere göç eden yaşlı bireyler ise kentsel dönüşüm faaliyetleri ile karşılaşmaktadır. Dönüşüm faaliyetleri yerinde yaşlanmayı engellemekle birlikte yaşlı bireylerin ihtiyaçlarına cevap verecek kentsel ve kırsal dönüşüm yaşlıların uyumunu kolaylaştırmaktadır.

Anahtar kelimeler: iç göç, yerinde yaşlanma, sosyal uyum

Abstract

This study was prepared in the classical review type in order to evaluate the participation of the elderly in internal migration in Turkey and their adaptation skills. Due to the increase in the elderly population in Turkey, the proportion and number of the elderly in the migrating population is increasing. The elderly, who migrate repeatedly or permanently between the rural and urban areas, make the decision to migrate for a more peaceful life by observing the attractive aspects of life in the countryside, pushing the life difficulties of the cities, connecting the developing transportation and communication network. Some of the individuals who migrated from the

¹ Çalışma T.C. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Uluslararası Çevrimiçi Sosyal Bilimler Konferansı’nda 6 Temmuz 2021 tarihinde özet bildiri olarak sunulmuştur.

Derleme Makale
Review Article

Makale Atıf: Dinç, B. (2020). Türkiye’de Yaşlıların İç Göç Hareketlerine Katılımı ve Uyum Becerilerinin İncelenmesi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi* 5(2), 120-139

Alındı 02.07.2021
Kabul Edildi 28.12.2021
Yayınlandı 31.12.2021

Telif hakkı: © 2021 yazarlar tarafından. Lisans Sahibi Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, Rize, Türkiye. Bu makale, Creative Commons Attribution (CC BY) lisansının (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) hüküm ve koşulları altında dağıtılan açık erişimli bir makedir.

countryside to the city have aged here by immigrating during their youth, while the other section has migrated from the countryside in their old age due to reasons such as loneliness and need for care. The reverse migrations from the city to the countryside have revealed the problems of environmental pollution, construction in agricultural areas and land sharing. Elderly people who migrate from the city to the countryside face relatively fewer adjustment problems, mostly because they migrate voluntarily. The number of elderly people migrating from one city to another is also increasing rapidly, and it has been observed that the reason for this is the transformation of villages and towns into districts. The elderly migrating from rural to rural experience less adjustment problems with the continuity of family support and traditional view of the elderly. Individuals who do not participate in any migration movements and prefer to age in place are faced with urban transformation and rural construction activities. While transformation activities prevent aging in place, the urban and rural transformation that will meet the needs of elderly individuals facilitates the adaptation of the elderly.

Key words: internal migration, ageing in place, social cohesion

1. Giriş

Birleşmiş Milletler'in 2017 yılındaki araştırmasına göre dünyada 60 yaş ve üzerinde 962 milyon kişinin olduğu belirlenmiştir. 2050 yılında bu sayının 2,1 milyara ulaşacağı tahmin edilmektedir. İleri yaşlı olarak kabul edilen 80 yaş ve üzerindeki kişi sayısının 2017 yılında 137 milyon olduğu ve 2050 yılında bu sayının 425 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir (UN, 2017). Yapılan araştırmalar ve nüfus projeksiyonları yaşlı nüfusun artacağını göstermektedir. 2010-2050 yılları arasında gelişmiş ülkelerdeki yaşlı bireylere ait nüfusun %71 oranında, gelişmekte olan ülkelerde ise %250'den fazla artacağı öngörülmüştür (WHO, 2011). Verilen bilgilere göre günümüzde yaşlı nüfusa sahip ülkelerdeki yaşlı sayısında dramatik bir değişiklik öngörülmektedir, genç nüfuslu ve gelişmekte olan ülkelerin ilerleyen yıllarda yaşlı nüfuslarının hızla artacağı öngörülmektedir.

Türkiye dünyadaki yaşlanma oranlarıyla orantılı olarak yaşlanmakta ve genç nitelikteki nüfustan yaşlı bir nüfusa evrilmektedir. TÜİK raporlarına göre Türkiye'de 65 yaş ve üzerindeki yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı 2012 yılında %7,5 (TÜİK, 2017), 2014 yılında %8 ve 2019 yılında %9,1 olmuştur (TÜİK, 2020). Nüfus projeksiyonlarına göre 2023 yılında yaşlı nüfus oranının %10,2; 2040 yılında %16,3 ve 2080 yılında %25,6 olacağı tahmin edilmektedir (TÜİK, 2020).

Birleşmiş Milletler'e göre, bir ülkedeki yaşlı nüfus oranının toplam nüfus içindeki oranının %8 ile %10 arasında olması o ülke nüfusunun "yaşlı"; %10'un üzerinde olması durumunda ise "çok yaşlı" nüfus olduğu anlamına gelmektedir (akt. Özkul ve Kalaycı, 2015: 264-265). Yapılan tanım bağlamında Türkiye'deki nüfus günümüzde yaşlı nüfus özelliği göstermekte olup 2023 yılı itibarıyla çok yaşlı nüfuslar arasında yer alacaktır.

Nüfusun yaşlanmasını etkileyen belirleyici faktörler; toplam doğurganlık hızında azalma, ortalama yaşam süresinde uzama ve göç hareketleri olarak belirlenmiştir. Göç alan bölgelerin ekonomik, sosyal, kültürel ve demografik özellikleri, göç hareketleri ile o bölgeye gelenlerin sayısına ve sosyo-demografik özelliklerine göre şekillenmektedir (UN, 2017). Bu noktada göç, nüfus yaşlanmasını etkileyen önemli faktörler arasında değerlendirilmekle birlikte, küresel anlamda yaşlılığı etkilemediği ancak bölgesel yaşlı nüfus oranını etkilediği yorumu, göç eden bireylerin yaş durumlarının göç alan ve veren yerlerin demografik yapılarını doğrudan etkilemesi nedeniyle yapılabilmektedir.

Yaş, bireylerin göç kararını etkileyen bir faktör olup yaş arttıkça zorunlu göçün azaldığı ve genç bireylerin göç etme ihtimallerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Çelik, 2005: 180). Bu durum göç alan bölgelere gençlerin göç etme olasılıklarını arttırmakta, göç veren bölgelerde kalan kişilerin yaş ortalamasının yükseltmekte ve bu bölgelerin nüfus yapılarını giderek yaşlandırmaktadır (Yakar, 2012: 130).

Genel anlamda iç ve dış göçler hemen her ülkede var olan nüfus hareketleridir. Göç hareketinin ortaya çıkış nedeni, oluş biçimi ve yoğunluğu farklılıklar göstermekle birlikte, insanların bir bölgeden farklı bir bölgeye hareketi terk edilen yer, gidilen yeni yer ve göç eden kişiler üzerinde önemli etkiler yaratmaktadır (Kurt, 2006: 148). Bu çalışmada ise yaşlı bireylerin Türkiye'deki iç göç hareketleri süre, yön ve isteğe bağlılık açısından incelenecek, bu göç hareketlerinin uyum başta olmak üzere önemli sonuçları üzerinde durulacaktır. Ayrıca Türkiye kırdan kente göç hareketleri yoğun olan bir ülke olduğundan göçün kentlerde ve kırsal alanlarda ortaya çıkardığı zorluklar ve yaşlı bireylerin bu zorlu koşullara uyum göstermelerine ilişkin bilgilere yer verilecektir.

2. Türkiye'de Yaşlılık ve İç Göç İlişkisi

Göç, bireylerin zorunlu olarak veya eğitim, sağlık ve kültürel nedenlerden dolayı kendi istekleri doğrultusunda yaşam alanlarını değiştirmesi olarak tanımlanmaktadır. İnsanlık tarihinde yaşanan göçler, bölgelere eşit olarak dağılmamış olan ekonomik imkanlardan yararlanma isteği gibi kişinin isteğine bağlı olarak veya savaş, terör ve sürgün gibi olumsuz koşullardan dolayı zorunlu olarak yapılmıştır. Sadece uzun dönemli yer değişiklikleri değil, eğitim ve çalışma amaçlı kısa süreli hareketler de göç olarak

değerlendirilmektedir (Kaygalak, 2009: 8-10). Göç hareketleri geçici bir süreliğine yapılabildiği gibi sürekli olarak göç edilen yerde kalma şeklinde daimi olarak da gerçekleştirilebilmektedir (Pazarlıoğlu, 2007: 121).

Türkiye'nin yapısal özellikleri göz önüne alındığında göç hareketlerini hazırlayan sebepler genel nüfus içinde genç nüfusun kalabalık olması, tarımda makineleşme, eğitim durumunda ve hayat tarzında değişme, kan davaları, geniş aile otoritesinden kurtulma isteği, göç edilmek istenen bölgede ulaşım ve iletişim hizmetlerinin gelişmesi, mevsimlik işçi göçleri, doğal afetler, eğitim olanaklarına ulaşma, bölgeler arası gelişmişlik farkları ve siyasi, terör ve mezhepsel çatışmalar olarak sıralanabilmektedir (Kartal, 1978: 4-8).

Göç hareketi yerleşim alanları açısından bakıldığında iç ve dış göçler olarak iki başlık altında incelenebilmektedir. Bir ülke sınırları içinde bireylerin ve grupların bir yıldan az olmayacak şekilde yaşadığı ortamı değiştirmesi iç göç olarak adlandırılmakta olup yerleşim yeri türlerine göre genellikle; kırdan kente, kırdan kıra, kentten kıra ve kentten kente doğru yapılmaktadır (Pazarlıoğlu, 2007: 121). Türkiye'de 1940-1960 yılları arasında tarımda makineleşme, kentleşme ve sanayileşme nedenleri ile kırdan kente, 1970-1980 yılları arasında siyasi nedenlerle doğudaki kentlerden batıdaki kentlere, sanayi şehirlerinin oluşmasıyla küçük kentlerden büyük kentlere, son yıllarda ise yine doğudan batıya ve kentten kente olan büyük göç hareketleri yaşanmaktadır (Şantaş, 2019: 901). Türkiye'de iç göç hareketleri geçmişten günümüze devam etmekle birlikte, göç hareketlerine katılan nüfus yapısı ülkenin geçirdiği demografik değişimle uyumlu olarak farklılaşmaktadır. Türkiye'de nüfus içindeki oranı ve sayısı giderek artan yaşlı bireylerin farklı yönlerde gerçekleştirilen iç göç hareketlerine katılımlarının giderek artması (Koç ve Saraç, 2018: 32) nedeniyle yaşlı göçü araştırılması ve incelenmesi gereken önemli bir çalışma alanı niteliğini kazanmaktadır.

Yaşlı bireylerin katıldığı göç hareketlerinin artması daha fazla yaşlının yaşam koşullarının göç ile değişmesi anlamına gelirken; yaşlı bireyler kendileri bizzat göç etmeseler bile diğer nüfus gruplarının göç hareketleriyle bakım alamama, ekonomik zorluk çekme ve yalnızlık hissetme gibi durumlar yaşayıp dolaylı olarak etkilenmektedir (Türkan ve Sezer, 2017: 37).

Her ne kadar yaş, bireylerin göç kararını etkileyen bir faktör olsa da (Çelik, 2005: 180) nüfusun yaşlanmasıyla yaşlı bireylerin göç hareketlerine katılma oranları yükselmektedir (Koç ve Saraç, 2018: 22). Yaş ve göçe katılma arasında negatif bir ilişki bulunduğu, yaş arttıkça bireylerin göç hareketlerine katılma oranının azaldığı, genel anlamda genç bireylerin göç etme ihtimallerinin daha yüksek olduğu (Çelik, 2005: 180-181) belirlenmiştir. Türkiye'nin demografik yapısındaki yaşlanmanın, göç hareketlerinin demografik özellikleri üzerinde değişiklik yarattığı gözlenmektedir.

1960'larda Avrupa'ya genç nüfus gönderen kaynak ülke konumunda olan Türkiye günümüzde farklı ülkelerden göç alan ve farklı ülkelere gitmek için kullanılan transit ülke konumuna gelmiştir. Türkiye'nin göç hareketlerindeki konumunda yaşanan değişimin yanında, iç göçe katılan nüfusun demografik özelliklerinin de değişerek genç nüfusun yanında diğer yaş gruplarının da göç hareketlerine katılmaya başladığı görülmektedir (İçduygu, 2014: 7-8). Bu bilgiler doğrultusunda Türkiye'de nüfus içindeki oranı giderek artan yaşlı bireylerin, göç hareketlerine katılım oranının giderek yükseleceği ve gün geçtikçe daha çok sayıda yaşlının herhangi bir sebeple, kalıcı veya geçici süreliğine yaşadıkları yerleri değiştirebilecekleri tahmin edilmektedir. TÜİK'in yapmış olduğu istatistik çalışmaları ise bu görüşü destekler nitelikte sayısal verileri içermektedir.

TÜİK'in Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ndeki 2009-2016 yıllarına ait veriler üzerinde yapılan bir çalışmaya göre, ülke içinde göç eden yaşlı bireylerin sayısı 2009 yılında 66.809 kişi iken, 2016 yılında 85.119 kişiye yükselmiş olup en çok ileri yaşlı (85 yaş ve üzeri) grubunda artış meydana gelmiştir. 2009 yılında göçe katılan 85 yaş ve üzeri kişi sayısı 4 bin iken; 2016 yılında bu sayı iki katına çıkarak 8 bin kişi olmuştur. 2009-2011 yılları arasında bütün göçlerin içinde yaşlı göçü oranı %3,1 iken 2014-2016 yılları arasında %4,2'ye yükselmiştir (Koç ve Saraç, 2018: 22-24).

Türkiye'deki iç göçün demografik yapısında meydana gelen değişikliklerin yanında göçün rotasının da yıllar içinde oransal olarak değiştiği gözlenmektedir. Koç ve Saraç'ın (2018: 30) yaptığı çalışmaya göre; 2013 yılında yaşlı bireylerin %60,7'si ve 2016 yılında %70,9'u şehirden şehre; 2013 yılında %16,7'si ve 2016 yılında %17,4'ü köyden şehre; 2013 yılında %22,1'i ve 2016 yılında %11,4'ü şehirden köye; 2013 yılında %0,4'ü ve 2016 yılında %0,2'si köyden köye göç etmiştir.

2.1 Türkiye'de Yaşlıların Kentten Kente Göç Hareketleri

Türkiye'de 2009-2016 yılları arasında göçün rotasında önemli farklılıklar ortaya çıkmıştır. Tüm göçler içinde kırdan kente olan göçlerin oranı 2009 yılında %22 iken, 2013 yılında bu oran %10'a ve 2016 yılında %8'e düşmüştür. Sanayileşme hareketinin başladığı yıllarda kırdan kente büyük göç hareketleri olmasına rağmen nüfusun çoğunun kentlerde yaşamasıyla göçün rotası değişmiştir. Kentten kente olan göçlerin oranı 2009 yılında %61'den, 2013 yılında %81'e ve 2016 yılında %86'ya yükselmiştir (Koç ve Saraç, 2018; 29;33).

Bu durumu etkileyen faktörlerden biri 2012 yılında çıkarılan 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'dur. 6360 Sayılı Kanun ile birlikte Türkiye'deki köy ve beldelerin tüzel kişiliklerinin tamamı kaldırılarak ilçelere bağlı mahallelere dönüştürülmüşlerdir (TBMM, 2012). Köy ve beldelerin ilçe idarelerine bağlanması bu bölgelerin kırsal alan niteliğinden kentsel alan niteliğine geçmesini sağlamıştır. Bu nedenle eskiden kırsal olan bir bölge günümüzde kentsel bölge olarak değerlendirildiğinden, göç eden bireylerin rotası kanundan önce kırdan kıra iken, kanun sonrasında kentten kente olarak değerlendirilebilmektedir. Yapılan kanun değişikliği kentten kente göç oranında ortaya çıkan belirgin yükselişin önemli bir açıklayıcısı olarak görülebilmektedir.

Kentten kente göçü etkileyen diğer önemli faktörler ise; nüfusun büyük bölümünün kentlere yerleşmiş olması, ulaşım ve iletişim sistemlerinin gelişmiş olması, daha iyi çalışma koşulları ve daha iyi şehir hizmetlerinden yararlanmak isteyen nüfusun bir kentten başka bir kente göç etmek istemesi şeklinde sıralanmaktadır (Gümüş, İlhan ve Gülersoy, 2013: 237). TÜİK (2013)'in yaptığı araştırmaya göre kentten kente göçün nedenleri ve oranları; eğitim olanaklarına erişme %22,6; tayin ve iş değişikliği %13,4; iş bulma/arama %12,2 ve sağlık %1 şeklinde belirlenmiştir. Kırdan kente göçlerin en önemli nedeni işsizlik iken, kentten kente göçün en önemli nedeni hizmetlerden yararlanmadır. Ayrıca göç eden bireylerin demografik nitelikleri de değişmekte olup eğitim durumları incelendiğinde kırdan kente göç edenlerin %34'ü lise ve üzeri eğitime sahipken bu oran kentten kente göç edenlerde %57'dir (Güner, 2017: 210). Kentten kente göç edenlerin göç kararı vermede kendi istekleriyle hareket edebildikleri, görece daha yüksek eğitime sahip oldukları ve görece daha kaliteli hizmetlerden faydalanmak istedikleri gözlenmektedir.

Kentten kente göç oranındaki bu değişim içerisinde emeklilik dönemlerini büyük kentler yerine huzurlu ve sakin olan orta büyüklükte sahil kentlerinde geçirmek isteyen yaşlı bireylerin de önemli payı bulunmaktadır (Koç ve Saraç, 2018; 29;33). Kentten kente göç eden yaşlı bireylerin yaşam alanlarındaki niteliklerin değişiminin kırdan kente göre az olması ve yaşlıların kendi istekleriyle göç etmeleri nedeniyle yaşadıkları uyum zorluklarının kırdan kente göç eden yaşlılara oranla görece az olduğu düşünülmektedir. Yaşlı bireyin ulaşım imkanlarını, fiziksel aktivite alanlarını, alışveriş mekanlarını ve sağlık kurumları gibi kendi kullanımına uygun alanlar hakkında bilgi sahibi olması (Tunçer, 2017: 93) halinde uyum daha hızlı ve kolay şekilde gerçekleşmektedir.

Kentten kente yapılan yaşlı göçlerinde yaşam tarzı göçleri arasında yer alan emekli göçleri önemli yer tutmaktadır. Emekli göçü büyük sanayi kentlerinden ılıman iklimlere sahip küçük ve orta ölçekli kentlere, belirli bir gelir düzeyine sahip kimselerin, kendi isteklerine bağlı olarak yaptıkları göç şeklidir (Adıgüzel, 2016: 90-91). Türkiye'de emeklilik döneminde olan ve büyük kentler yerine orta büyüklükteki sahil kentlerine göç eden önemli sayıda yaşlı birey bulunmaktadır (Koç ve Saraç, 2018: 33). Yaşam tarzı göçü ile ilgili Türkiye'de yapılan bir çalışmada, büyük kentlerden Bodrum'a göç eden bireylerin bir bölümü bu bölgenin aşırı göç alması nedeniyle artık büyük şehir özellikleri gösterdiğini ifade ederek, doğası

bozulmamış, ucuz ve görece تنها olan küçük kentlere yeniden göç etmek istedikleri belirlenmiştir (Kurmuş, 2018: 120;129). Yaşam tarzı göçünün isteğe bağlı olması ve maddi yoksulluk ile doğrudan ilişkisi olmaması nedeniyle göç edilen alanlara yaşlı bireyler tarafından görece kolay şekilde uyum sağlanmaktadır.

Küçük ölçekli kentlerden büyük ölçekli kentlere göçün sebeplerinden biri de güvenlik sorunları ve terördür (HÜNEE, 2006:106). Terör nedeniyle yapılan göçler görece daha travmatik olduğundan çocuk ve yaşlı gibi kırılgan nüfus gruplarını derinden etkilemektedir. Yaşlı bireyler terörden dolayı ani şekilde gerçekleştirdikleri ve hazırlıklı olmadıkları göç nedeniyle göç ettikleri kentte yoğun uyum problemleri ve ekonomik zorluklarla karşılaşmaktadırlar (Erder, 2015: 32). Değişimlere uyum sağlama yeteneği görece azalmış olan yaşlı bireylerin sosyo-ekonomik şartlarındaki köklü değişiklikler sosyal ve ekonomik yönlerden yoksunluk yaşamalarına neden olarak uyum sürecini zorlaştırmaktadır. Büyük kentlerde ise çarpık kentleşme ve aşırı göç alma nedenleriyle güvenlik sorunlarının oluşması (Köse ve Erkan, 2014: 62-63) yaşlı bireylerin büyük kentlerden orta büyüklükteki kentlere göç etmesini teşvik etmektedir (Koç ve Saraç, 2018: 33). Bu göç hareketi yaşlının kararı ile gerçekleşmesinden ve yaşlının kent kültürünü tanıyor olmasından dolayı terör nedeniyle göçe göre, uyum konusunda daha az zorlukla karşılaşacakları düşünülmektedir.

2.2 Türkiye’de Yaşlıların Kırdan Kente Göç Hareketleri

Günümüzde kentleşme ve göç özellikle gelişmekte olan ülkelerin en önemli sosyal politika sorunlarından birini oluşturmaktadır (Es ve Ateş, 2004: 205). 1950-2000 yılları arasında Türkiye’de aşamalı olarak kırsal nüfus azalmış ve kentsel nüfus artmıştır. Buna bağlı olarak tarım sektöründeki istihdam azalmış, gelişen sanayi ve hizmet sektöründeki istihdam düzenli olarak artmıştır. Bu süreç toplumun ekonomik ve sosyal bağlamda büyük değişimler yaşamasına neden olmuştur. Türkiye’de 1950’lerden itibaren hızlı bir kentleşme hareketi başlamış ve kentli nüfus hızla artmıştır. Şehirlerin büyümesinin temel faktörünün ise kırsal alanlardan kentsel bölgelere yapılan iç göçler olduğu gözlenmiştir. 1927’de Türkiye nüfusunun %24’ü kentsel bölgelerde yaşarken 2000 yılında yapılan nüfus sayımında bu oranın %64,9’a ulaştığı görülmüştür (Evcil, Dökmeci, ve Kiroğlu, 2006: 2-6). 2017 yılında ise il ve ilçe merkezlerinde ikamet edenlerin oranı %92,5’e ulaşmıştır (TÜİK, 2018). Türkiye’de nüfusun büyük bölümünün yaşam alanının yaklaşık olarak 80 yıl içinde tamamen değişerek kırdan kente göç ettiği gözlenmiştir.

Türkiye’nin kentleşmesini sağlayan göç tek yönlüdür. İlk göç hareketleri kırdan kente erkek iş gücü göçü şeklinde başlamış olup daha sonra aile fertlerinin de kente göç etmesi şeklinde zincirleme olarak devam etmiştir. Kırsal alanlardaki işsizlik ve yaşam zorlukları itici faktörleri, iletişim, haberleşme ve karayolu-havayolu gibi ulaşım ağlarının gelişmesi ile itici faktörleri, kentlerdeki iş olanakları ve kültür-egitim-sağlık gibi hizmetlere ulaşma kolaylığı çekici faktörleri oluşturarak kırdan kente göçün hızını arttırmıştır (Es ve Ateş, 2004: 217-218).

Özellikle 1950’lerde başlayan göç hareketinde köyden kentsel bölgelere göç eden genç bireyler bugün hayatlarının yaşlılık döneminde dirler. Bu grup yaşlılar gençken şehre göç edip burada yaşlanan bireylerdir (Kartal ve Alptekin, 2015: 605). Ayrıca kırdan yaşayıp yaşlılık döneminde kente göç eden yaşlılar da bulunmaktadır. İkinci gruptaki yaşlılar genel olarak mevsimsel ve düzenli göç hareketinde yer almaktadır (Güler, Özsel, ve Güler, 2015: 690). Bu iki farklı kırdan kente göç hareketi de yaşlı bireyler ve kentsel bölgeler üzerinde önemli etkiler yaratmaktadır.

Kırdan kente göçün yaşlılar üzerinde iki önemli etkisi bulunmaktadır. İlk olarak genç bireylerin göç etmeleri nedeniyle yaşlı bireyler kırsal alanlarda yalnız kalmaktadırlar. Kırdan yaşayan yaşlıların ilerleyen yıllarda daha fazla yalnızlaşacakları ve daha fazla bakım ihtiyacı hissedecekleri öngörülmektedir. Kırsal alanlardan genç bireylerin göç etmesi, bölgenin demografik bağlamda yaşlanmasına yol açarak, bu bölgede yaşayan kişilerin bakım, yalnızlık, ekonomik zorluklar, sağlık, ulaşım ve alt yapı gibi sorunlar yaşamasına neden olmaktadır (Güler, Özsel, ve Güler, 2015: 711-712). Kırsal alanda yaşayan yaşlı bireyler ileri yaşlılık dönemlerinde ise hayatlarını devam ettirmek için kentsel bölgelerdeki çocuklarının

yanlarına göç etmektedirler. İleri yaşlılık döneminde kente göçen yaşlı bireyler yaşamlarının büyük bölümünü geçirdikleri kırsal alanlardan ayrıldıkları için kente uyum daha zorlayıcı olmaktadır (Köroğlu ve Köroğlu, 2015: 818).

Kırdan kente göçün ikinci önemli etkisi ise kendileri gençken şehre göç edip emekli olduktan sonra mevsime göre kışları kentte yazları kırdaki yaşlı bireyler üzerinde olmuştur. Bu yaşlı bireyler ekonomik veya sağlık koşullarına rağmen sürekli seyahat etmek durumunda kalmaktadırlar. Yaşlanmakta olan ülke nüfusu içerisinde kır ve kent arasında mevsimsel ve düzenli olarak göç eden çok sayıda yaşlı birey bulunmaktadır. Yaşlı bireyler eski yaşam alanlarında zaman geçirmek, o bölgede yaşayan komşu ve akrabalarla olmak, doğa ve tarım ile uğraşmak için yaz aylarında kırdaki olmayı istemektedirler. Ancak kış aylarında köydeki olumsuz şartlardan ve kendilerine bakım konusunda destek olabilecek kişilerin köylerde bulunmaması gibi nedenlerle şehirlere göç etmektedirler (Güler, Özsel ve Güler, 2015: 695-700). Her iki durumda da yaşlı bireyler kentsel alanlarda yaşama uyum sağlamak, aileleri ve kendileri için daha iyi yaşam koşullarına erişmek amacıyla kırsal yaşam alışkanlıklarından tamamen kopmaksızın kent yaşamına uyum sağlamaya çabalamışlardır. Yaşlı bireylerin kente uyum çabalarını yansıtan en somut örnekler ise ikamet edilen konutların yapısal özelliklerinde gözlenmektedir.

2.2.1 Kırdan Kente Göçün Kent Üzerindeki Etkileri

Kent ve kır arasında mevsimsel olarak göç eden yaşlı bireylerin bir bölümü gençlik dönemlerinde kentlerde arazi olarak aldıkları veya önceden gecekondulu olan ancak sonradan yerine çok daireli apartman olarak yaptırdıkları alanlarda yaşamaktadır. Yaşlıların çocukları da kendileriyle aynı apartmanda yaşayarak kırdaki geniş aile kültürü kente uyarlanmıştır. Yaşlı bireyler evlenen çocuklarını aynı apartmandaki dairelere yerleştirerek mekânsal yakınlığı sağlamış olup sosyal destek olarak yalnızlık hissetmemekte ve bakım ihtiyaçlarını aile içinde karşılayabilmektedirler (Güler, Özsel ve Güler, 2015: 708). Yaşlılığın olumsuz yönlerinden korunmak, kentsel alanlarda kırsal alan alışkanlıklarını sürdürmek, ailenin desteğini alarak güven içinde yaşamak ve kendi evinde özgür hissetmek isteyen yaşlı bireylerin gelir düzeyi ve kültürel özellikleri fark etmeksizin, ailelerine yakın konumda bulunsalar dahi ayrı olarak kendilerine ait bir evde yaşam aranjmanını baş etme stratejisi olarak tercih etmektedirler (Kalaycıoğlu vd., 2003: 75). Bu durumun kentteki sosyal ilişkilerin ve destek mekanizmasının işlenmesini sağladığı ancak kentin plansız ve çarpık büyümesine neden olduğu düşünülmektedir. Genel kentleşme sorunları incelendiğinde; hızlı sanayileşme, çarpık kentleşme ve alt yapı sorunları, arsa ve kira fiyatlarında artış, plansız yapılaşma ve gecekondulaşma, kentlileşememe ve kentsel kimliğin oluşmaması, kent içinde çöküntü alanlarının oluşması, kent içi ulaşım imkanlarının yetersiz kalması, kentsel güvenlik ve çevre kirliliği sorunlarının yaşanması gibi farklı sorun alanlarının olduğu görülmektedir (Susmaz ve Ekinci, 2009: 24-28). Belirtilen sorunların ortak nedeninin ise şehir planlaması açısından uygun hazırlıkların yapılmaması ve iç göç hareketine bağlı olarak artan konut ihtiyacının kısa bir sürede ve herhangi bir kentsel planlama çalışmasının yapılmadığı gecekondularla karşılanmaya çalışılması olduğu düşünülmektedir.

Kırdan kente yapılan göçler kentsel bölgelerdeki arsaların fiyatlarını aşamalı olarak yükseltmektedir. Arsa fiyatlarının aşırı yükselmesi konuta ihtiyacı olanların ihtiyaçlarını karşılayamamasına neden olmaktadır. Kentlerde yeterince konut olmaması, konut fiyatlarının arsa fiyatlarına bağlı olarak yükselmesi, kente yeni göç etmiş olan ve görece düşük ekonomik düzeye sahip olan bireylerin konut ihtiyaçlarını karşılamak için gerçek kişilere (bireylere) veya kamuya ait olan arazilere kendi evlerini inşa etmeleri sonucunu yani gecekondulaşmayı ortaya çıkarmıştır (Es ve Ateş, 2004: 220-221).

2.2.2 Kırdan Kente Göçün Yaşlı Birey Üzerindeki Etkileri

Türkiye'nin kentsel bölgelerinde göç ile gelen nüfusun ihtiyaçlarına cevap verebilecek miktarda konut olmaması veya bu konutların pahalı olması gibi nedenlerle, göç eden bireyler barınma ihtiyaçlarını karşılayabilmek için kent merkezlerinin çevrelerine gecekondulu mahalleleri inşa etmişlerdir. Yeterli altyapı ve şehir hizmetlerinin bu bölgelerde olmaması nedeniyle yaşam koşulları koşulları görece daha zorlayıcı olmaktadır (Es ve Ateş, 2004: 220). Çarpık kentleşme, ulaşım ağının yeterli olmaması ve nüfus

yoğunluğunun fazla olması gibi nedenler yaşlı bireylerin ihtiyaç anında hastane, aile sağlığı merkezi ve ambulans gibi hizmetlere ulaşmasını zorlaştırmaktadır (Güler, Özsel ve Güler, 2015: 710-711). Sağlıklı ve yetişkin bireyler için bile zorlayıcı olan bu durum, yaşlı bireyler gibi görece daha bağımlı ve dezavantajlı nüfus grupları için çok daha güç durumlar yaratmaktadır.

Çarpık kentleşme, altyapı ve ulaşım gibi şehir hizmetlerinin düzenli olarak sağlanmasını engellerken aynı zamanda yeşil alanların, dinlenme yerlerinin ve herkes için erişilebilir şehir planlamasının da önüne geçmektedir. Bu durum kentsel alanda yaşayan tüm bireylerin yaşam kalitesini ve yaşam memnuniyetlerini olumsuz etkilerken yaşlı bireyler üzerindeki etkisi çok daha büyük olmaktadır. Yaşlı bireylerin bağımsız ve güvenli bir şekilde kentsel alanda çeşitli ihtiyaçlarını karşılaması ve boş zamanlarını geçirmesi, şehir güvenliğinin sağlanması ve yaşlılar için erişilebilir bir ulaşım ağının oluşturulması ile sağlanabilmektedir (Köse ve Erkan, 2014: 62-63).

Yaşlı bireyler için kentin güvenli (ergonomik alanlar, suç işleme oranında düşüklük, trafik kazası riskinin azlığı) ve erişilebilir niteliklerde olması, büyük bir nüfusun kente uyumunu kolaylaştırarak bağımsız yaşamasını sağlayacaktır (İçli, 2017: 73-74). Hizmet organizasyonu ve sunumunda yaşlı bireylerin ihtiyaçlarının göz önüne alınarak planlanması yaşlı bireylerin bağımsız yaşamalarına imkan sağlayacaktır. Bu nedenle özellikle büyük şehirlerde hız kazanan kentsel dönüşüm faaliyetlerinde yaşlı bireylerin ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması gerekmektedir (Aksüremeli, 2017: 708). Bunun yanında gelecekte kentlerde yaşayan nüfusun yaşlanması çok daha fazla sayıda bireyin bağımsız şekilde yaşayabilmesi için güvenli ve hizmetlerin erişilebilir olduğu kentsel alanları gerekli kılacaktır.

Yaşlı bireylerin kentsel alanlarda toplumsal hayattan izole olmaması, kentsel alanlara uyum sağlayabilmesi ve aktif olarak sosyal hayata katılabilmesi için bölgedeki suç oranlarının az olması ve yaşlı bireylerin suça ilişkin korkularının düşük olması gerekmektedir. Çünkü yaşlı bireyler görece savunmasız oldukları için gasp ve soygun gibi suçlardan dolayı mağdur olabilmektedirler (Akers vd.,1987: 14). Türkiye’de özellikle büyük kentlerde yaşlı bireyler kendilerini savunamayacak durumda olduklarından gasp gibi suçlara maruz kalmakta, ekonomik ve psikolojik yönden zarar görmektedirler. (Türkkahraman, 2007: 20). Plansız kentleşmenin suç oranlarını yükselttiği düşünüldüğünde görece savunmasız olan yaşlı bireylerin hırsızlık ve trafik kazası gibi olumsuz durumlardan korunmaları için şehir güvenliğinin sağlanması gereklidir. Yaşlı bireylerin erişilebilir ve güvenli olmayan çevre özellikleri nedeniyle sosyal katılım ve entegrasyon engelleri ile karşılaşması, yaşlı bireyleri tehdit eden bir başka yoksunluk unsurunu oluşturmaktadır.

Sanayi faaliyetleri ile hız kazanan kentleşme, beraberinde kente yerleşimi sağlayan gecekondu kavramını getirmiştir. Gecekondulaşma ile birlikte ise kentlileşme kavramı tartışılmaya başlanmıştır. Yaşlı bireylerin kentin olanaklarından ulaşım ağının yetersizliği, hizmetlerle ilgili bilgilendirmelerin yapılmaması ve güvenlik kaygısı gibi nedenlerle yeterince yararlanamaması, kent mekanlarından dışlanması ve hizmet planlaması yapılırken yaşlıların ihtiyaçlarının göz önüne alınmaması yaşlı bireylerin kente uyumunu zorlaştırmaktadır. Hizmetler planlanırken yaşlı bireylerin göz ardı edilmesi onların bir sorun grubu olarak görülüp toplumdan dışlanmasına neden olmaktadır (Aksüremeli, 2017: 712). Yaşlılık döneminde uyum becerilerinde yaşanan düşüşle (Kalınkara, 2014: 2) yaşlıların kentsel mekanlardan dışlanması düşüncesi birleştiğinde yaşlıların kent yaşamına tam olarak entegre olamaması durumu ortaya çıkabilmektedir.

Kentleşme hareketleri mekanın değişimini hızlandırmakta ve niteliğini kısa süre içinde değiştirebilmektedir (Şentürk ve Kurtkapan, 2017: 5). Yaşlılık dönemindeki bireylerin uyum becerilerinde düşüş yaşanması (Kalınkara, 2014: 2) ise yaşlı bireylerin göç veya kentsel dönüşüm nedeniyle, yaşadığı çevrede kültürel, fiziksel, ekonomik ve sosyal değişimlere uyum, hukuki sorunlar, yeni konut arayışı ve taşınma gibi konular yaşlı bireyleri psikolojik, fiziksel ve ekonomik açılarından daha fazla zorlamaktadır (Aksüremeli, 2017: 713). Kırsal bölgelerden kentlere göç eden bireylerde buna ek olarak kıra ait kültür ve değerlerin kent kültürüyle çatışması, ekonomik yetersizlik ve eğitim düzeyinin düşüklüğü gibi nedenler bireylerin kente uyum sorunu yaşamalarına ve kentlileşememelerine neden olmaktadır (Es ve Ateş, 2004: 223-225).

Türkiye’de sanayileşme ile hız kazanan iç göç hareketinin ilk dönemlerinden itibaren genç bireyler sanayi bölgelerinin olduğu kentsel bölgelere göç ederken, yaşlı bireyler çoğunlukla yaşamlarının büyük bölümünü geçirdikleri kırsal alanlarda kalmayı tercih etmişlerdir. Diğer taraftan yaşlı bireylerin önemli bir bölümü de aile ve akrabalık bağlarını koparmamak, daha iyi ulaşım ve sağlık imkanlarına erişebilmek için aileleriyle birlikte kentlere göç etmiştir (Aksürmeli, 2017: 705). Yaşlı bireyler kendi evlerinde ve aileleri ile yaşamak ve yaşlanmak istemelerine rağmen kentsel alanlara göç, bireyselleşme, geniş aileden çekirdek aileye geçiş ile aile ve akrabalık dinamiklerini değiştirerek aile içindeki destek unsurunun değişmesine neden olmuştur (Özmete, 2017: 1).

Özellikle yaşlılık dönemlerinde çocuklarıyla birlikte kentlere göç eden yaşlılar, hem kent yaşamına uyumda zorluklar yaşamakta hem de şehir hizmetlerinden ve olanaklarından yeterince yararlanamamaktadır. Yaşlı bireyler kırsal alanlarda yakın çevresiyle etkileşime geçerek sosyalleşme ihtiyacını giderip sosyal destek sağlamakta iken şehirlerde sosyal çevre (komşu, akraba, arkadaş) kaybedildiğinden aileye daha bağımlı bir yaşam sürmek zorunda kalmaktadırlar (Lowry, 2009: 3;27).

Yaşlı bireyler kırdan kente göç ile sosyal desteği kaybederken çeşitli nedenlerle kentin imkanlarına erişim konusunda da zorluklar yaşamaktadırlar. Bu durum özellikle yoksul yaşlı bireylerde daha belirgin olarak görülmektedir (Aksürmeli, 2017: 707;712). Kentsel bölgelerde istihdam piyasasının hız ve beceri sahibi gençleri tercih etmesi yaşlı bireyleri istihdam piyasasının dışına iterek yoksullukla karşılaşma riskini yükseltmektedir. İstihdam alanındaki eşitsizlikler yaşlı yoksulluğunu etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Özellikle köyden kente göç eden bireyler çalışma hayatının gerektirdiği niteliklere sahip olmadıklarından ya çalışma hayatına hiç girmemekte ya da güvencesiz işlerde çalışmaktadır. Yaşlılık dönemindeki yoksulluk ise büyük ölçüde bireyin çalışma hayatına katılmaması veya sigortasız çalışmış olması ile bağlantılıdır (Karadeniz ve Öztepe, 2013: 92). Yaşlılık dönemindeki bireylerin üretici konumdan tüketici konumuna geçmeleri gelirlerini azaltan nedenler arasında yer almaktadır. Gelirin azalmasının yanında yaşlılığa bağlı olarak sağlığın bozulması gibi durumlar giderlerin artmasına ve yaşlı bireylerin yoksulluk yaşamasına neden olmaktadır (Özmete, Hablemitoğlu ve Yıldırım, 2012: 2). Toplam nüfus içinde yaşlı nüfusun artması yoksulluktan etkilenen yaşlı birey sayısını da arttırmaktadır. 2011 yılında yaşlı bireylerin %17’si yoksul iken 2015 yılında bu oran % 18,3’e yükselmiştir (TÜİK, 2017). Ayrıca yaşlı bireylerin kır ve kentteki ihtiyaçları ve beklentileri farklılaştığından (düzenli ve yeterli gelir miktarı, et ürünü tüketme sıklığı vb.) kırdaki yaşlılar daha az gelirle kendilerini yoksul olarak görmezken, kentteki yaşlıların daha yüksek gelirle kendilerini daha yoksul olarak görebildikleri belirlenmiştir (Türkan ve Sezer, 2017: 54). Bu bağlamda yaşlı bireylerin yoksulluk oranlarındaki yükselişin kente göç ile ilişkili olduğu söylenebilmektedir.

İnsanların savaş, çatışma, şiddet, doğal afetler, maddi yoksunluk veya baraj yapımı gibi projeler nedeniyle evlerinden ayrılmaları zorunlu göç olarak adlandırılmakta olup (Yüceşahin ve Özgür, 2006: 16), bu tür göçler isteğe bağlı göçle kıysalandığında sosyal uyum becerilerini daha derinden etkilemekte; bireylerin dışlanma, yalnızlık ve güvensizlik gibi olumsuz duygular yaşama ihtimallerini arttırmaktadır (Aker vd., 2002: 99). Kırdan kente yapılan göçlerin bir nedeni de terör olayları ve güvenlik sorunları olup bu bölgede yaşayan bireylerin zorunlu, aniden ve kitlesel olarak göç etmelerine neden olmaktadır. Gönüllü göçlerde genellikle ailenin çalışabilir durumdaki bireyleri kente göç edip uygun şartları sağladıktan sonra yaşlı ve çocuk gibi bakıma gereksinim duyan bireyler göç etmektedir. Ancak zorunlu göçte tüm ailenin birlikte ve geri dönüş ihtimali olmadan göç etmesi gerektiğinden özellikle çocuklar ve yaşlılar açısından travmatik deneyimlere neden olmaktadır (Erder, 2015: 32). 1990’larda hız kazanan zorunlu göçün ani şekilde yapılması bireylerin iş, sağlık ve eğitimden mahrum kalmaları ve yoksullukla karşılaşma ihtimallerini arttırmaktadır (TMMOB, 2003: 568). Ankara ve İstanbul gibi metropollere göç edenlerin ise istihdam olanaklarının çeşitliliği nedeniyle sigortalı veya kayıt dışı bir iş bulma ihtimalleri daha yüksektir (Yüceşahin ve Özgür, 2006: 31-32). Ancak göç etmeden önce çiftçilik ve esnafılık işleri yapan bu kişilerin, büyük kentlerde çalıştıkları işlerin düşük geliri ve/veya güvencesiz işler olduğu, asgari yaşam şartlarını sağlayamadığı ve ekonomik nedenlerle topluma uyum sağlamakta zorlandıkları belirlenirken (Aker vd., 2002: 100), zorunlu göç öncesi bireylerin genel anlamda sosyoekonomik durumlarının göç sonrasına göre daha gelişmiş olduğu gözlenmektedir (Tekin, 2011: 98). Ayrıca göç

edilen kentsel alanlarda çarpık kentleşme ve suçluluk gibi sosyal sorunların ortaya çıkması (Yüceşahin ve Özgür, 2006: 31-32) bu bölgedeki yaşlı bireyler gibi kırılgan nüfusları daha derinden etkilemekte ve yaşamlarını sınırlandırmaktadır. Belirtilen nedenlerle zorunlu göç tüm bireyleri etkilerken kırılgan bir nüfus olan yaşlı bireyleri daha derinden etkilemekte ve toplumsal hayata katılımlarını zorlaştırmaktadır.

Özetle 1950'li yıllarda genç nüfusun kentlere göç etmesiyle başlayan kırdan kente göç günümüzde de devam etmektedir. Ancak bu göç hareketi gençlerin yanında büyük bir yaşlı nüfusunu da kapsamaktadır. Yaşlı bireyler görece daha dezavantajlı olduklarından kentte veya kırdan yaşam konusunda çeşitli güçlüklerle karşı karşıya kalmaktadır. 1950'lerde kentlere göç eden büyük nüfus grupları yeterli ve uygun fiyatlı konut bulunmaması sebebiyle barınma sorunlarını gecekondulaşma ile çözmeye çalışmışlardır. Günümüzde bu bölgelerin yaşlanması yaşlı bireylerin ulaşılabilir ve güvenli çevre, şehir hizmetleri ve dinlenme alanları gibi ihtiyaçlarını yeterince karşılayamayarak toplumla bütünleşmelerini zorlaştırmaktadır. Kırdan ve kentten kente yapılan iki farklı göç sonucunda ortaya çıkan bu sorunların çözülmesi için kentsel dönüşüm faaliyetleri alternatif bir çözüm yolu olarak görülmektedir.

2.3 Kırdan Kente ve Kentten Kente Göçün Yarattığı Sorunlara Çözüm Arayışı: Kentsel Dönüşüm

Türkiye'de göçler ve nüfus artışıyla hız kazanan kentleşme hareketi sonucunda işsizlik, çarpık kentleşme, altyapı hizmetlerinde aksama, konut problemi, gecekondulaşma gibi ekonomik sorunlar ve doğal çevrenin bozulması, gelir dağılımında eşitsizlik, sınıflaşma, kültürel yozlaşma ve kent yönetiminde zorluklar gibi sosyal sorunlar ortaya çıkmaktadır (Es ve Ateş, 2004: 218-219). Kentlerin aşırı göç alması ve nüfus artışı; düzensiz ve çarpık kentleşmeyi, teknik altyapı ve sosyal donatı alanlarının yetersizliğini, trafik sorunlarını, suç işleme oranlarının artmasını ve bunlara bağlı olarak kamu güvenliğinin bozulmasını beraberinde getirmiştir (Bostan, 2017: 12-13). Ortaya çıkan bu sorunların çözülmesi için kentsel dönüşüm hareketleri başlatılmıştır. Kentsel dönüşümün amacı; kentin yapılaşma ve imar bakımından sorunlu bölgelerine çözüm bulmak, kaçak yapılaşmanın önüne geçmek ve teknik ve sosyal altyapısı olan konutlar üretmek kentlerin özellikle fiziksel değişimi ve dönüşümü olarak görülmektedir (Koçak, 2011: 264).

Kentleşme ve dönüşüm faaliyetleri mekanın değişim hızını artırarak niteliğinin değişmesine neden olmaktadır (Şentürk ve Kurtkapan, 2017:5). Özellikle yaşlı bireyler gelirlerinin azalması nedeniyle ekonomik ve sosyal statü kaybı; bireylerarası desteğin azalması nedeniyle sosyal yoksulluk riskini taşımakla birlikte (Özmete, Hablemitoğlu, ve Yıldırım, 2012: 2); bu nüfus grubunun alışıkanlıklarına bir yaşam alanına girmesi iş olanaklarına, sosyal ve kültürel çevrelere, mekânsal alışkanlıklarına etki ederek ilişkilerinin kopma riskini ortaya çıkarmaktadır (Koçak, 2011: 266). Mekanların yapısının değişmesi ise uyum becerileri düşmeye başlayan yaşlı bireylerin (Kalınkara, 2014: 2) yaşam alanlarındaki değişimlere ayak uydurması için daha fazla çaba harcamasını gerektirmektedir.

Yaşlı bireyler için mekan sadece yaşamlarını devam ettirdikleri bir fiziksel alan olmanın ötesinde sosyal ilişkiler kurarak yaşlı kimliğini oluşturduğu alanlardır. Her birey gibi yaşlıların da rahat, sağlıklı ve güvenli alanlarda yaşamaya hakları bulunmaktadır. Bu nedenle yaşlı bireylerin yaşadıkları alanların onların ihtiyaçlarına uygun olması ve sorunlarına çözüm bulacak şekilde tasarlanmış olması gerekmektedir (Kalınkara, 2010: 57). Bu bilgilerden hareketle yaşlı bireylerin yaşadıkları ev içi veya ev dışı çevrenin ihtiyaçlarını karşılamaması, yaşlı bireylerin hak kayıpları yaşamalarına ve daha sağlıksız bir ortamda yaşamak zorunda kalmalarına neden olabildiği yorumu yapılabilmektedir. Ancak yaşlı bireyler için yaşam alanlarının daha sağlıklı mekanlar yaratılması için dönüştürülmesi beraberinde yaşlı bireyler için farklı uyum güçlükleri getirmektedir.

Kentsel dönüşüm faaliyetleri yaşlı bireylerin coğrafi olarak aynı konumda yaşamlarını sağlasa da tamamen yeniden yaratılan bir konut ve çevre alanında yaşamalarına neden olmaktadır. Bireylere arazileri veya gecekonduları karşılığında daire verilmesi ile yaşanan konut tipi ve beraber yaşanan komşular değişmektedir. Ayrıca kentsel dönüşüm süresince geçici bir konut bulunması, taşınma işlemleri ve arsalarla ilgili hukuki meseleler yaşlıların psikolojik, fiziksel ve ekonomik yönlerden zorlanmalarına neden olmaktadır (Aksüremeli, 2017: 713).

Kentsel alanların yeniden inşası gibi nedenler veya soylulaştırma çalışmaları (gentrification) yaşlı bireylerin yaşam alanlarını değiştirerek yabancılaştırabilmekte ve yaşlı bireyler yaşam alanlarından dışlanabilmektedir (Esendemir, 2016: 19). Kentsel dönüşüm ve soylulaştırma çalışmaları bölgedeki kira gibi giderlerin artmasına, kalabalığın ve gürültü miktarının artmasına neden olarak bölgenin yaşlı için yaşanabilirliğini azaltmaktadır (Tunçer, 2017: 68). Kentsel dönüşüm yaşlı bireylerin yaşadıkları coğrafi alanın özelliklerini tümüyle değiştirirken yaşanan konut tiplerini de değiştirmektedir. Kentsel dönüşüm uygulamaları sonrasında bölgede yaşayan bireyler buradaki konutların kiralarını karşılayamamakta veya arazileri karşılığında aldıkları para yeni yapılan konutları satın almak için yetersiz kalmaktadır. Bu durum görece daha düşük gelir grubunda olan yaşlıların eski yaşam yerlerinden ayrılarak, yaşamın daha ucuz olduğu, görece merkezden daha uzaktaki yerlere taşınma gibi ekonomi kaynaklı zorunlulukları beraberinde getirmektedir (Özmete ve Dinç, 2020: 217-218).

Yaşlı bireyler her ne kadar kendilerinin veya yaşadıkları alanların bakım ve desteğe ihtiyacı olsa da yaşadıkları çevrenin tanıdık mekanlardan ve insanlardan oluşmasını istemektedirler. Ev ve çevresi yaşlı bireylerin hayatlarının önemli bölümünü geçirdikleri ve anılar biriktirdikleri yer olması nedeniyle gençlere oranla yaşlı bireylerin daha fazla bağlılık hissettikleri ve yaşamlarının kalan kısmını geçirmeyi istedikleri alanlardır (Kalınkara ve Arpacı, 2013: 57;59). Yaşlı bireylerin anılarının, tanıdık sosyal ve fiziksel çevrenin içinde bulunarak bağımsız yaşamayı isteme durumları, yerinde yaşlanma olgusu ile ifade edilmektedir (Timmermann, 2012: 24).

Yerinde yaşlanma yaşlı bireylerin alışık oldukları ev ortamında, yakınlarından sıcaklık ve şefkat görek yaşamasını ifade etmektedir. Yaşlı bireyler için tanıdık çevrenin olması, kabul edildiği bir sosyal çevre içinde yaşaması, bölgedeki sağlık ve ulaşım hizmetleri hakkında bilgi sahibi olması yaşlı bireylerin kendi hayatlarını yaşamada özerklik ve bağımsızlık tanımaktadır. Ayrıca hem ev içi hem de yakın dış çevreyi tanımak yaşlı bireylerin daha güvende ve bağımsız hissetmelerini sağlamaktadır. Bu nedenlere sağlık sorunları gibi farklı zorluklar yaşamalarına rağmen yaşlı bireyler, yaşlanma süreçlerinde mümkün olduğu kadar uzun süre kendi evlerinde yaşamayı tercih etmektedirler (Wiles vd., 2011: 364-365). Yerinde yaşlanma yaşlı bireylerin aile, akraba, arkadaş ve komşu gibi yakın çevresindeki tanıdık kişilerle sosyal etkileşime girerek sosyal izolasyon yaşamasını engellemektedir (Wiles, vd., 2011: 363). Özetle bireylerin yerinde güvenle yaşlanması sadece yaşlı bireyi değil aileyi ve toplumu da olumlu yönde etkilemekte ve yaşanan yerle uyumu kolaylaştırmaktadır (Kalınkara ve Arpacı, 2013: 56).

Yaşlı bireyler için yerinde yaşlanma kavramı sadece barınma ihtiyacının karşılanmasını değil aynı zamanda çevrede sunulan fırsatların sağlanmasını da içermektedir. Yerinde yaşlanmayı tercih eden yaşlı bireylerin ihtiyaçlarına cevap verecek ev ortamlarının yanında ev dışındaki fiziksel alanlarda yaşlı bireylerin ihtiyaçlarını gözeten çeşitli imkanların (bölgede ulaşım, eğlence imkanları, fiziksel aktivite alanları, sosyal etkileşime uygun ortam ve yaşlı kullanımına uygun çeşitli ulaşım araçları) sunulması gerekmektedir (Tunçer, 2017: 90-93). Bu nedenle kentsel bölgelerin tasarımında ve kentlerde sunulan hizmetlerin belirlenmesinde giderek yaşlanan kentsel nüfusun ihtiyaçlarının göz önüne alınması, yaşlı dostu kent projelerinin hayata geçirilmesi yaşlı bireylerin daha mutlu ve bağımsız yaşamlarını sağlamaktadır. Ayrıca kentsel bölgelerde yaşayan ve yerinde yaşlanan nüfusun ihtiyaçlarının göz önüne alınması yaşlı bireylerin kente uyum sağlamasını kolaylaştırarak sosyal yapının bir parçası olmasını sağlamaktadır (Hoof vd., 2018: 2474; 2486).

Mümkün olduğu kadar yaşlı bireylerin mekanlara mahkum edilen kişiler değil mekanın sahibi olan kişiler olarak görülmesi gerekmektedir. Yaşlı bireylerin doğdukları yerlerde yaşamak ve yaşlanmak istemeleri en doğal hakkı olup özellikle bakıma ihtiyaç duyan yaşlılar için bakım hizmetlerinin çeşitlendirilmesi ile yaşlı bireylerin mümkün olduğu kadar uzun süre evde bakılmaları sağlanmalıdır (Esendemir, 2016: 25-26). Yaşlı bireyler mümkün olduğu kadar uzun süre kendi evlerinde yaşamayı tercih ederken devletler de kurum bakımının evde bakıma göre daha maliyetli olması gibi nedenlerle evde bakım oranlarını arttırmaya çalışmaktadır (Pinar, 2010: 154). Bu noktada devletlerin evde bakım hizmetlerini ve yerinde yaşlanma olgusunu arttırmaya yönelik çabalarının desteklenmesi; ev içi ve ev dışı

sosyal alanların tasarımı, altyapı ve şehir hizmetlerinin sunumu ve planlanmasında yaşlı bireylerin ihtiyaçlarının gözetilmesine bağlı olduğu düşünülmektedir.

2.4 Türkiye’de Yaşlıların Kırdan Kıra Göç Hareketleri

Türkiye’de göçler kırdan kente, kentten kıra, kentten kente veya kırdan kıra gerçekleşmiş olup kırdan kıra olan göçlerin oranı çok daha sınırlıdır. 2009 yılında tüm göç hareketlerinin %3’ünü oluşturan kırdan kıra yapılan göçlerin zamanla azalarak %1’in altına düştüğü görülmektedir. Kırdan kıra olan göçte meydana gelen bu azalmanın önemli bir nedeninin 2012 yılında uygulanan “Bütün Şehir” yasası olarak adlandırılan ve yerel yönetim birimlerinin idari niteliğini değiştiren yasa ile ilgili olduğu gözlenmektedir (Koç ve Saraç, 2018: 29).

Kırdan kıra göçe ilişkin literatürde çok kısıtlı kaynak bulunmaktadır. 1999 yılında yapılan bir çalışmada Doğu Anadolu bölgesindeki kırsal alanlardan Adana ilinde bulunan bir kırsal alana yapılan göçler incelenerek göç edenlerin genç bireyler oldukları, tarım işçiliği yapmak gibi ekonomik nedenlerle ve daha güvenli bir çevrede (terör-kan davası) yaşama isteğiyle göç ettikleri belirlenmiştir. Kırdan kıra göçün genellikle aile göçü şeklinde olduğu görülmektedir (Yalçın, 1999: 15;34). Bu durum yaşlı bireyin ailesinden uzakta olması nedeniyle çevresel tehlikelerden korunma, günlük yaşam aktivitelerini yapma ve öz bakımını sağlamada yalnız kalmalarına veya çevredeki kişilerin yardımına ihtiyaç duymalarına neden olduğu; bu durumun da yaşlı bireylerin yalnızlık, muhtaçlık ve güvensizlik hissetmelerine neden olduğu düşünülmektedir. Kırdan kıra göçlere katılan çok az sayıdaki yaşlı bireyin göç edilen kırsal alanda ekonomik şartlar nedeniyle geniş aile içinde yaşamlarını devam ettirmektedirler (Yalçın, 1999: 37). Bu durum yaşlı bireyin değişen sosyal ve fiziksel alana rağmen aile desteği almaya devam etmelerini, aile içinde rol üstlenmelerini ve günlük yaşam ihtiyaçlarını aile içinde karşılamalarını sağlayarak uyum sürecini kolaylaştırdığı düşünülmektedir. Yalçın (1999: 46; 48) araştırmasında göç edilen kırsal bölgede en çok söz sahibi olan ve anlaşmazlık durumunda başvurulabilecek kişiler arasında sahip oldukları deneyim nedeniyle yaşlı bireylerin de bulunduğunu belirtmiştir. Geleneksel bakış açısı yaşlılara sahip oldukları yaşam deneyimi nedeniyle karar vermede söz sahibi olmalarını ve daha yüksek sosyal statüye erişmelerini sağlayarak sosyal izolasyon yaşamaksızın yaşamlarına devam etme olanağı sunmaktadır. Bu durum kırdan kıra göçte yaşlı bireylerin uyum sağlamalarını kolaylaştırmaktadır. Yalçın (1999: 62) göç edilen kırsal alanın en büyük sorununun yakın konumda bir sağlık merkezinin bulunmaması olduğunu belirlemiştir. Sağlık sorunları yaşama sıklığı daha yüksek olan yaşlıların diğer nüfus gruplarına göre daha fazla sağlık hizmetlerine ihtiyaç duyabildikleri (Özpınar, 2020: 49) göz önüne alındığında sağlık merkezi bulunmayan kırsal bir alana göç etmek, yaşlı bireylerin sağlık ihtiyaçlarını karşılamalarını ve göç edilen bölgeye uyum sağlamalarını zorlaştırmaktadır.

Kırdan kıra yapılan göç ile ilgili diğer bir çalışma ise Bitlis’in Haskündürük köyünden İzmir’in Germiyan köyüne yapılan zincirleme olarak gerçekleşen aile göçü üzerine yapılmıştır. Daha iyi ekonomik koşullara erişmek için yapılan göçte bireyler kendi geleneksel ve kültürel özelliklerini değiştirmemek için baskı altında olmayacakları ve dışlanmayacakları bu alanı seçmiş olup zaman içerisinde diğer aile üyelerini de yanlarına alıp çalışarak bu bölgeye kalıcı olarak yerleşmişlerdir (Arap ve Göktürk, 2015: 57-58). Göç edilen kırsal alanların benzer kültürel özelliklere sahip olması veya sahip oldukları kültürel özellikleri değiştirmelerini gerektirmemesi yaşlı bireyler açısından alışık oldukları yaşam şeklini devam ettirmelerini sağlayarak göç edilen bölgeye uyum sağlamayı kolaylaştırmaktadır. Ayrıca yaşlı bireylerin kendilerinden önce daha genç aile üyelerinin istihdam ve konut sorununu çözdükten sonra bu bölgeye göç etmesi temel ihtiyaçlarını karşılamaları konusundaki riskleri azaltarak bölgeye uyumu kolaylaştırmaktadır.

Yaşlı bireyler alışık oldukları konut tipinde (müstakil,apartman dairesi vb.) yaşamlarını sürdürmeyi tercih etmektedirler (Özmete ve Dinç, 2020: 215-216). Kırdan kıra göç sonrası yaşanan konut tipinin göç öncesiyle benzer yapıda olması (müstakil, bahçeli) ve daha kaliteli malzemelerden yapılmış olması yaşlı bireyler açısından uyumu kolaylaştıran diğer bir faktördür. Arap ve Göktürk (2015: 58) çalışmasında göç ile gelenler ve yerli halk arasındaki ekonomik refah seviyesinde farklılaşmanın ayrışma ve çatışmayı beraberinde getirdiğini belirtmiştir. Bu durum yaşlı bireyler açısından da geçerli olmakta olup yerli ve göçle

gelen yaşlılar arasında akran ilişkilerini azaltmakta ve yaşlı bireylerin sadece aile içinde ve yakın çevre ile sosyal ilişki içinde kalmalarına neden olmaktadır. Arap ve Göktürk (2015: 54)'ün çalışmasında da göç edilen kırsal alanda ulaşım sorunlarının olduğu ve yaşlı nüfusun yoğun olmasına rağmen yakın konumda bir sağlık kurumunun bulunmadığı belirlenmiştir. Bu durum yaşlı bireylerin sağlık ihtiyaçlarını karşılamada görece zorlu koşullar yaratmaktadır.

Kırdan kıra göç hareketlerinde ekonomik faaliyetler belirleyici olmaktadır. Genellikle tarım sektöründe çalışmak için yapılan göçlerin, göç edilen bölgenin iş gücü ihtiyacının üzerinde olması durumunda oluşan işsizlikle birlikte tarım alanlarına zarar verme ve sosyal gerilim gibi problemler yaşanabilmektedir (Soysal, Kantar ve Yalçın, 1998: 229). Yaşlı bireylerin yaşam alanlarında güvenlik kaygısı hissetmeden yaşaması sosyal yaşama katılmalarını desteklediği (Köse ve Erkan, 2014: 62-63) göz önünde bulundurulduğunda, kırsal alanlardaki düzensiz göç hareketlerinin yaşlı bireyler açısından çevre güvenliğini tehdit edebileceği ve zorlu bir göç sürecinin ardından zorlu bir uyum süreci geçirmelerine yol açabileceği düşünülmektedir.

2.5 Türkiye’de Yaşlıların Kentten Kıra Göç Hareketleri

1975-1980 yılları arasında 692.828 kişi kentten kıra göç etmiş olup bu göçün Türkiye’deki tüm göç hareketleri içindeki oranı %19 olmuştur. 1995-2000 yılları arasında 1.342.518 kişi kentten köye göç etmiş olup bu göç Türkiye’deki tüm göç hareketlerinin %20’sini oluşturmuştur (TÜİK, 2011). Tüm göç hareketlerinin içinde kentte kıra olan göçlerin oranı 2009-2016 döneminde %14’ten %6’ya düşmüştür (Koç ve Saraç, 2018: 29). Kentten kıra yapılan göç miktarları incelendiğinde toplam göç hareketleri içindeki oranı değişmekle birlikte göç eden kişi sayısının yıllar içinde arttığı gözlenmektedir.

Kentsel alanlardaki kalabalık, kirlilik, ulaşım güçlükleri ve pahalılık gibi faktörler kentsel alanlarda itici gücü; teknoloji ve ulaşım imkanlarının köylerde gelişmesi, bireylerin geçmiş yaşantılarını özlemesi ve akrabalarla bir arada olma isteği kırdaki çekici gücü oluşturmaktadır. Kentte çalışma hayatı boyunca yaşayan, kentin zorluklarıyla daha fazla karşı karşıya kalmak istemeyen ve kırsal alanlarda mülk sahibi olan bireyler özellikle emeklilik dönemlerinde kendilerini kentlere bağlayan faktörlerin azalması ile kırsal alanlara göç ederek (varsa) burada bulunan mal varlığını değerlendirmeyi tercih etmektedir (Tezcan, 2009: 39-40).

Kentsel alanlardan kırsal alanlara yapılan tersine göç hareketini ortaya çıkaran pek çok farklı neden bulunmaktadır. Öncelikle göç edilen kentsel sanayi bölgelerinde meydana gelen ekonomik krizler kişilerin işlerini kaybetmelerine ve geçinememeleri nedeni ile kırsal bölgelere göç etmelerine neden olmaktadır. Bunun yanında göç edilen alanlarda sağlık ve eğitim hizmetlerinin veya altyapı tesislerinin yetersizliği, yeşil alanların azlığı ve çevre kirliliği, güvenlik kaygısı, şehir hayatının karmaşasının yarattığı stres vb. nedenler bireylerin ekonomik gelire sahip olmalarına rağmen kırsal alanlara göç etmelerine neden olmaktadır. Bununla birlikte emekli olduktan sonra kentten kırsal alanlara göç eden bireyler de bulunmaktadır (Gümüş, İlhan ve Gülersoy, 2013: 248-251;255-257). Kentten kıra göçün oluşmasında emekli olma gibi kişisel faktörlerin yanında kentsel alanların itici ve kırsal alanların çekici özelliklerinin de etkisi olmaktadır.

Çalışmak, iş bulmak ve daha iyi koşullarda yaşamak için kentlere göç eden bireylerin bir bölümü kentlerde işsizlik ve düşük ücretler gibi nedenlerle toplumla bütünleşemeyerek gelmiş oldukları kırsal alanlara tersine göç etmek durumunda kalmaktadırlar. Sanayileşme sonrası kentlere ilk göç eden bireyler için iş ve bir barınma alanı bulmak görece kolay olurken daha sonra göç eden bireyler için bu şartları sağlamak daha zorlayıcı olmuştur (Durgun ve Çak, 2010: 53).

Kentlerde yaşayan yaşlıların arkadaşlık ve komşuluk ilişkileri, sosyal güven ortamı ve yaşanan çevreden sosyal destek alabilme durumlarına bağlı olarak suç mağduru olma korkuları azalmaktadır (Oh ve Kim, 2009: 36-37). Kentleşme ise komşuluk ilişkilerini ve (Ardahan, 2013: 1087), özellikle gecekondu bölgelerinde hemşerilik ilişkileri bağlamındaki sosyal desteğe ulaşma ihtimalini görece azaltmaktadır. Bu durum kentlerde yaşayan bireylerin geleneksel toplumsal bağlarının azalması ve yabancılaşma risklerini ortaya çıkarmaktadır (Kılınç ve Bezci, 2011: 341). Ayrıca kentlerde aşırı nüfus artışı suç işleme oranlarını

arttırarak kamu güvenliğini olumsuz yönde etkilemektedir (Bostan, 2017: 12-13). Bu durum görece savunmasız olan yaşlı bireylerin suç mağduru olma ihtimalini arttırmaktadır (Türkkahraman, 2007: 20). Bu bağlamda çarpık kentleşme, aşırı kalabalık ve kozmopolit nüfus toplumdaki sosyal koruma ve denetim mekanizmalarını işlevsiz hale getirmekte ve suça uygun ortamın oluşmasına neden olabilmektedir. Kentsel alanlardaki bu durum yaşlı bireyler gibi görece korumasız ve dezavantajlı nüfus gruplarının güvenli bir çevrede yaşam haklarının tehdit altında olmasına neden olmaktadır.

Kırsal alanlarda nüfusun daha az olması sosyal bağların güçlenmesine, sosyal denetim ve güvenlik mekanizmalarının toplum içinde işlemesine imkan tanıdığından güvenli alanlar yaratmaktadır. Özellikle emeklilik döneminde olan bireyler yaşamlarının kalan kısmını akraba ve yakınlarının yaşadığı bu güvenli ortamlarda geçirmeyi tercih etmektedirler (Tezcan, 2009: 40). Savaş ve terör gibi güvenlik sorunları nedeniyle kentlere göç etmiş bireylerin büyük bölümü, kırsal alandaki güvenlik sorunlarının çözülmesi halinde tersine göç etmek istediklerini belirtmişlerdir (HÜNEE, 2006: 87;111).

Kırsal alanlarda sağlık, eğitim ve ulaşım koşullarında iyileşme, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ve teknolojik gelişmeler, kır-kent farklılığını azaltmış ve kırsal alanlarda yaşam kalitesini yükseltmiştir. Bazı kırsal alanlarda tarımsal üretimi destekleme ve pazar oluşturma için çalışmaların yapılması, verimli yeni üretim tekniklerinin kullanılmaya başlanması tarımı karlı bir sektör haline getirmiştir (Güreşçi, 2010: 83). Benzer şekilde bazı bölgelerde hayvancılık için kişi başına düşen doğal kaynakların artması ve kira giderlerinin azalması hayvancılığın tekrar tercih edilmesine imkan sağlamıştır (Kara ve Gökburun, 2018: 5557-5558). Köy kültürüne ve köylülüğe bakış açısının olumlu yönde değişmesi kentteki insanların kırsal alanlarda yaşama bakışları üzerinde olumlu etki yaratmıştır (Güreşçi, 2010: 83). Kırsal alanların değişen niteliği, kentte yaşayan bireyler için çekici unsurları oluşturmuştur. Kentteki yaşam tarzından ayrılarak kır yaşamında hayatını devam ettirmek isteyen özellikle emekli bireyler için kıra göç tercih edilebilir nitelik kazanmıştır.

Gençlik dönemlerinde kentsel alanlara göç eden bireyler emeklilik dönemlerinde özellikle mevsimsel ve düzenli olarak göç etmektedir. Yapılan bu tersine göç hareketi terk edilen ve bakımsız kalan kırsal alanlarda değişim başlatmış, konutlar ve bahçe alanları tekrar düzenlenerek yaşamaya uygun hale getirilmiştir. Kırsal alanlardaki yapılarda yenileme işlemleri ise bireysel ölçüde yapılmış olup, belirli bir plana göre yapılmamıştır. Bu durum sınır anlaşmazlıkları, altyapı sorunları ve çevre kirliliği gibi sonuçları ortaya çıkarmıştır (Gümüş, İlhan ve Gülersoy, 2013: 256-258). Kırsal alanlara yapılan göçler nedeniyle kırsal alanlarda plansız yapılaşma ve tarıma elverişli toprakların imar için kullanılmasının, tarımsal alanların azalması ve kırsal dokunun bozulması gibi sonuçlar doğuracağı öngörülmektedir (Sürmeli, 2017: 284). Ayrıca kentlerden kırsal alanlardaki bölgelere göç eden bireylerin toprak ve mal paylaşımı konusunda aile ve akrabalar arasında anlaşmazlıklar yaşadıkları belirlenmiştir (Kepenek ve Uğuzman, 2018: 30).

Kentsel bölgelerden kırsal bölgelere yapılan göçlerin bir türü ise yaşam biçimi göçüdür. Yaşam biçimi göçü büyük kentlerde çalışmış ve refah düzeyi yüksek olan ortalama yaş üzerindeki bireylerin daha iyi yaşam süreceklerini düşündükleri genellikle Akdeniz iklim kuşağı gibi sıcak bölgelere göç etmesini tanımlamak için kullanılmaktadır. Yaşam biçimi göçünün temelini ise daha çok emekli göçmenler üzerinde yapılan çalışmalar oluşturmaktadır. Genellikle ortalama yaşın üzerindeki bireylerin ekonomik kaygı yaşamaksızın ve zorunluluk hissetmeden daha iyi yaşam koşulları için göç etmesi yaşlı göçü, emekli göçü veya ileri yaş göçü gibi kavramlarla tanımlanmaktadır (Südaş ve Mutluer, 2010: 32;42). Bu bağlamda yaşam biçimi göçü ile ileri yaş dönemi göçleri arasındaki bağın daha kuvvetli olduğu gözlenmiştir. 2018 yılında yaş ortalaması 50'nin üzerinde olan 28 kişi ile yapılmış olan bir çalışmada bu kişilerin kentsel yaşamın zorluklarından uzaklaşmak ve daha özgür yaşayabilmek için İstanbul ve Ankara'dan Bodrum'a göç ettikleri belirlenmiştir. Çalışmaya katılan bireylerin orta yaşın üzerinde, ekonomik zorunlulukları olmayan ve kendi istekleri doğrultusunda göç etmiş bireyler oldukları ve belirtilen nedenlerle uyum güçlüğü konusunda büyük zorluklarla karşılaşmadıkları gözlenmiştir (Kurmuş, 2018: 120;129).

Literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde emekli olduktan sonra kentsel bölgelerden kırsal alanlara ekonomik kaygılar nedeni ile değil yaşam koşullarının zorlaşması nedeniyle yaşam tarzını değiştirmek amacıyla göç eden bireylerle ilgili farklı çalışmalar yapıldığı gözlenmiştir. Terör ve güvenlik kaygılarıyla Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinden kentlere göç eden bireylerin gönüllü olarak geri dönmek isteyenlerin dönüşlerinin kolaylaştırılması ve bu bölgelerde sosyo-demografik alt yapının tesis edilmesi amacıyla Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi hazırlanmıştır. İçişleri Bakanlığı'nın hazırladığı bu proje kapsamında 1999-2009 yılları arasında 28.384 haneden 187.861 kişi bu bölgelere tersine göç etmiştir (İçişleri Bakanlığı, 2010). Tersine göç eden bireyler arasında yaşlıların oranı bilinmemekle birlikte köylerine yeni yapılan yaşam alanlarının kullanıcıların yaşam alışkanlıklarına uygun olmaması ve fiziksel olanakların ihtiyaçlarını karşılamaması nedeniyle bireylerin uyum sağlamakta zorlandıkları belirlenmiştir (Acar ve Bekleyen, 2008: 254-256). Diğer bir araştırmada ise geri göç edilen alanlarda sosyal ve fiziksel yapı sorunlarının çözüldüğü ancak işsizliğin hala önemli bir sorun olduğu ve bu bölgelere yapılacak yeni yatırımlara ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir (Sevim, 2010: 34). İsteğe bağlı bu göçlerde zorunlu olarak terk edilen alanlara dönülmesi için iyileştirme ve destekleme çalışmalarının yapıldığı, ancak çeşitli sosyo-ekonomik zorluklar yaşandığı gözlenmiştir. Yapılan çalışmalarda yaşlı bireylere ait verilere rastlanmamakla birlikte kırılğan bir nüfus grubu olmaları nedeniyle yaşanan zorlukların daha derin etkiye sahip olacağı düşünülmektedir.

3. Sonuç

Türkiye tarihinde önemli bir yeri olan göç hareketlerinin niteliğinin zaman içinde değiştiği ve göçe katılanların sayısının giderek arttığı gözlenmektedir. Demografik anlamda yaşlanma eğilimi gösteren Türkiye'nin göç tabloları incelendiğinde göçe katılan bireyler arasında yaşlıların oranının giderek arttığı izlenmekte ve bu artışın devam edeceği öngörülmektedir. Yaşlı bireylerin katıldığı başlıca iç göçler; kentten kente, kırdan kıra, kırdan kente ve kentten kıra şeklinde sıralanabilmektedir.

Kırdan kente göçler sanayileşme ile hız kazanmış olup günümüzde farklı nedenlerle devam etmektedir. Yaşlı bireyler açısından değerlendirildiğinde özellikle ailesi kentlere göç ettikten sonra kırdan kalan yaşlı bireylerin yaşam koşullarının psikososyal anlamda araştırılması ve kentlerde yaşanan bireylerin ise kentsel alanların sağlıklı şekilde yaşamalarına elverişli olup olmama durumunun incelenmesi literatürün zenginleşmesi açısından önem taşımaktadır. Kırdan ve kentten kente göç sonucunda ortaya çıkan sorunlara çözüm arayışı olarak görülen kentsel dönüşüm ve kent hizmetlerinin planlanmasında yaşlı odağında yapılacak araştırmalar sonucunda, kentsel alanlardaki yaşlıların ihtiyaçlarının bütünlüklü şekilde değerlendirilebileceği ve kentlerin yaşlı dostu nitelikler kazanmasını destekleyebileceği düşünülmektedir. Ayrıca kent ve yaşlı konusunda yapılan çalışmaların makro anlamda şehir planlama ve politika yaratma konusunda yön gösterici olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle Türkiye'de yaşlı ve kent konusunda daha fazla araştırmanın yapılması, yaşlanan nüfusun refahının sağlanması adına önem taşımaktadır.

Kentten kente yapılan göçlerin temelinde yaşam tarzı değişikliği yapma isteği veya daha güvenli alanlarda yaşama isteğinin olduğu görülmektedir. Bu bağlamda daha örseleyici olması açısından kan davası ve terör gibi nedenlerle farklı bir kente göç etmiş yaşlı bireylerin temel ihtiyaçlarının giderilmesini ve uyum sağlamalarını kolaylaştıracak bakım ve destek hizmetlerinin planlanması önerilmektedir. Bunun yanında literatür incelendiğinde özellikle yabancı yaşlıların emeklilik dönemlerinde Türkiye'nin tatil beldelerine göç etmelerini konu alan farklı çalışmalara rastlanmış olmasına rağmen yerli yaşlı emekliler konusunda yeterli çalışma olmadığı gözlenmiştir. Bu durum yazlık kültürü olan bir ülkede belirli bir nüfus grubunun derinlikli şekilde incelenmediğini göstermektedir. Benzer durum kırdan kıra göç eden yaşlı bireyler açısından da söylenebilmekte olup bu yaşlı grubuyla yapılacak çalışmaların literatürü zenginleştireceği düşünülmektedir.

Kentten kıra yapılan tersine göçlerin tamamına yakını kentlerde yaşayan yaşlı bireylerin eski yaşam alanlarına dönme isteği veya yeni bir yaşam tarzı arayışı içinde olmalarının bir sonucu olarak gerçekleşmektedir. Yaşlı bireylerin özellikle emeklilik dönemlerinde mevsimsel olarak sürekli veya kalıcı

şekilde gerçekleştirdikleri bu göçlerin sosyal arka planlarının incelenmesinin, kentleşme ve göç politikalarının belirlenmesinde yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Özellikle yaşlı ve emekli sayısının giderek arttığı Türkiye’de emekli bireylerin yaşam planlarının ve isteklerinin sosyal, kültürel, psikolojik ve ekonomik boyutları ile öğrenilmesinin, yaşlanmakta olan genç bireylerin gelecekteki taleplerinin öngörülmesini sağlaması açısından önem taşıdığı düşünülmekte ve konuya ilişkin eğilimlerin araştırıldığı çalışmaların, özellikle göç alan ve veren kentlerdeki yerel yönetimler tarafından desteklenmesi önerilmektedir. Ayrıca geçmiş yıllarda kırdan kente göçlerin neden olduğu kentsel alanlarda çarpık yapılaşmaya benzer olarak günümüzde kentten kıra yapılan göçler sonucunda kırsal alanların çarpık yapılaşması ve altyapı hizmetlerinin (su, kanalizasyon vb.) aksama riskleri bulunmaktadır. Bu durumun önlenmesi adına yaşlı nüfusun göç eğilimlerini inceleyen araştırmaların yapılmasının ve kırsal alanlarda yapılaşmaya yönelik planların hazırlanmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Fon

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde herhangi bir fondan faydalanılmamıştır.

Not

1. Bu çalışmada araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.
2. Bu çalışma derleme türünde hazırlanmış olup etik kurul izni için başvuru yapılmamıştır.

Kaynakça

- Adıgüzel, Y. (2016). Göç Sosyolojisi. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Acar, B. ve Bekleyen, A. (2008). Köye Dönüş Ve Rehabilitasyon Projesi Kapsamında Üretilen Konutların Kullanıcı Memnuniyeti Açısından İncelenmesi: İslamköy Ve Tur Mezrası Örneği. *Anadolu Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 9(2), 241-259.
- Aker, T., Ayata, B., Özeren, M., Buran, B. ve Bay, A. (2002). Zorunlu İç Göç: Ruhsal Ve Toplumsal Sonuçları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 3(2), 97-103.
- Akers, R. L., Greca, A. J., Sellers, C. ve Cochran, J. (1987). Fear Of Crime And Victimization Among The Elderly In Different Types Of Communities. *Criminology*, 25(3), 487-506.
- Aksürmeli, Z. S. (2017). Yaşlılık Ekseninde Türkiye’de İç Göç ve Kent. *Akademik Bakış Dergisi*, 64, 703-716.
- Arap, S. K. ve Göktürk, A. (2015). Kırdan Kıra Bir Göç Öyküsü. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 24(3), 45-71.
- Ardahan, F. (2013). Komşuluk, Farklılığa Hoşgörü ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki, İlişkinin Güçlendirilmesinde Rekreatif Etkinliklerin Önemi. *International Journal of Human Sciences*, 10(1), 1078-1090.
- Bostan, H. (2017). Türkiye’de İç Göçlerin Toplumsal Yapıda Neden Olduğu Değişimler, Meydana Getirdiği Sorunlar Ve Çözüm Önerileri. *Coğrafya Dergisi*, 35, 1-16.
- Çelik, F. (2005). İç Göçler: Teorik Bir Analiz. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 167-184.
- Durgun, Ö. ve Çak, D. (2010). Yoksul Kent Nüfusunun İstihdam Yapısı Ve Geçinme Biçimleri: İstanbul Örneği. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, 32-55.
- Erder, S. (2015). İstanbul Bir Kervansaray (Mı?). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Es, M. ve Ateş, H. (2004). Kent Yönetimi, Kentleşme Ve Göç: Sorunlar Ve Çözüm Önerileri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 48, 205-248.

- Esendemir, Ş. (2016). Türkiye'de Yerinde Yaşlanma Ve Mekân Gerontolojisinin Temel Parametreleri. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 36(2), 13-31.
- Evcil, A. N., Dökmeci, V. ve Kiroğlu, G. B. (2006). Regional Migration in Turkey: Its Directions and Determinants. 46th European Congress of the Regional Science Association, (s. 1-22). Volos.
- Güler, Z., Özsel, D. ve Güler, N. (2015). Arafta Kalan Yaşlılar: Kırdan-Kente Göç'ün Yaşlılara Etkisi. Yaşlılık Atölyesi (s. 685-713). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Gümüş, N., İlhan, A. ve Gülersoy, A. E. (2013). Bir Tersine Göç Örneği: Köprücük Köyü (Varto-Muş). *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(6), 223-361.
- Güner, B. (2017). Türkiye'de Kent-Kent Göçü Üzerine Bazı Değerlendirmeler. *Mediterranean Journal of Humanities*, 6(1), 205-212.
- Güreşçi, E. (2010). Türkiye'de Kentten-Köye Göç Olgusu. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 11(1), 77-86.
- Hoof, J. V., Kazak, J. K., Perek-Bialas, J. M. ve Peek, S. T. (2018). The Challenges of Urban Ageing: Making Cities Age-Friendly In Europe. *International Journal of Enviromental Research and Public Health*, 15(11), 2473-2491.
- HÜNEE. (2006). Türkiye Göç ve Yerinden Olmuş Nüfus Araştırması. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü.
- İçduygu, A. (2014). Turkey's Migration Transition and its Implications for the Euro-Turkish Transnational Space. İstanbul: Koç Üniversitesi.
- İçişleri Bakanlığı. (2010, Haziran 23). Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi (KDRP). Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı: <https://www.icisleri.gov.tr/koye-donus-ve-rehabilitasyon-projesi-kdrp> adresinden alınmıştır.
- İçli, G. (2017). Yavaşlayan Kentler Ve Yaşlılar. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 10(2), 67-75.
- Kalaycıoğlu, S., Tol, U. U., Küçükural, Ö. ve Cengiz, K. (2003). Yaşlılar Ve Yaşlı Yakınları Açısından Yaşam Biçimi Tercihleri. Ankara: TÜBİTAK Matbaası.
- Kalınkara, V. (2010). Yaşlı Bireyler İçin Yaşam Çevresinin Ergonomik Tasarımı. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 2010(1), 54-64.
- Kalınkara, V. (2014). Temel Gerontoloji Yaşlılık Bilimi. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kalınkara, V. ve Arpacı, F. (2013). Yerinde Yaşlanma. VII.Ulusal Yaşlılık Kongresi (s. 54-60). Karabük : Karabük Üniversitesi.
- Kara, H. ve Gökburun, İ. (2018). Bir Tersine Göç Örneği: Kadioğluçiftliği Köyü (Kahramanmaraş). *International Social Sciences Studies Journal*, 26(4), 5546-5560.
- Karadeniz, O. ve Öztepe, N. D. (2013). Türkiye'de Yaşlı Yoksulluğu. *Çalışma ve Toplum*, 2013(38), 77-102.
- Kartal, B. ve Alptekin, D. (2015). Ulus Aşırı Göç Süreci Ve Yaşlılık: Almanya'da Birinci Kuşak Türk Göçmenler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(37), 595-612.
- Kartal, K. (1978). Kentleşme ve İnsan: Kentleşme Sürecinde İnsan Tutum ve Davranışlarında Meydana Gelen Değişmeler. Ankara: TODAİE Yayını.
- Kaygalak, S. (2009). Kentin Mültecileri, Neoliberalizm Koşullarında Zorunlu Göç ve Kentleşme. Ankara: Dipnot.
- Kepenek, E. B. ve Uğuzman, T. (2018). Hadi Köyümüze Geri Dönelim! Terine Göçün Sosyoekonomik Etkileri: Yeniol Köyü Örneği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 28(40/2), 11-36.

- Kılınç, Z. ve Bezci, B. (2011). Kentleşme, Gecekondu Ve Hemşerilik. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 6(2), 323-344.
- Koç, İ. ve Saraç, M. (2018). Türkiye’de Yaşlı Göçünün Büyüklüğünün Ve Yönünün Değişimi. *Yaşlılık Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 19-37.
- Koçak, H. (2011). Kent-Kültür İlişkisi Bağlamında Türkiye’de Değişen Ve Dönüşen Kentler. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 259-269.
- Köroğlu, C. Z. ve Köroğlu, M. A. (2015). Mekanın Dönüşümü ve Yaşlılık Üzerine: Kentleşme ve Yaşlılık Olgusu. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(41), 812-821.
- Köse, N. ve Erkan, N. Ç. (2014). Kentsel Mekan Örgütlenmesinin Yaşlıların Kentsel Etkinlikleri Üzerindeki Etkisi, İstanbul ve Viyana Örneği. *Journal of the Faculty of Architecture*, 31(1), 39-66.
- Kurmuş, F. (2018). Büyük kentlerden sahil kasabalarına yaşam tarzı göçü: Bodrum örneği üzerine niteliksel bir çalışma. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kurt, H. (2006). Göç Eğilimleri ve Olası Etkileri. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 148-177.
- Lowry, D. S. (2009). Aging, Social Change, And Elderly Well-Being In Rural China: Insights from Mixed-Methods Village Research . Michigan: Population Studies Center.
- Oh, J.H. ve Kim, S. (2009). Aging, Neighborhood Attachment, And Fear of Crime: Testing Reciprocal Effects. *Journal of Community Psychology*, 37(1), 21-40.
- Özkul, M. ve Kalaycı, I. (2015). Türkiye’de Yaşlılık Çalışmaları. *Sosyoloji Konferansları*, 52(2015-2), 259-290.
- Özmete, E. (2017). Türkiye’de Kuşaklararası Dayanışmanın Değerlendirilmesi Projesi: Bilgi Notu. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Özmete, E. ve Dinç, B. (2020). Yaşlıların "Göç Ve Yerinde Yaşlanma" Bağlamında Kentsel Dönüşüm İle İlgili Değerlendirmeleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(46), 197-234.
- Özmete, E., Hablemitoğlu, Ş. ve Yıldırım, F. (2012). Ankara’da Yaşlı Yoksulluğu Ekonomik, Sosyal, Kültürel İhtiyaçların Analizi. Ankara: Ankara Üniversitesi Yaşlılık Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi.
- Özpinar, S. (2020). Manisa Kent Merkezinde 65 Yaş ve Üzeri Nüfusun Sağlık Hizmetlerini Kullanma Durumu. *Sağlık ve Toplum Dergisi*, 20(1), 43-51.
- Pazarlıoğlu, M. V. (2007). İzmir Örneğinde İç Göçün Ekonometrik Analizi. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(1), 121-135.
- Pınar, R. (2010). Türkiye’de Evde Bakımda Mevcut Durum. Akademik Geriatri Kongresi Kitabı (s. 153-156). Gazimağusa: Akademik Geriatri Derneği.
- Sevim, Y. (2010). Terör mağdurları: Geriye Göç Çözüm Mü? *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, 1(1), 17-35.
- Soysal, M., Kantar, M. ve Yalçın, A. (1998). Köyden Kente Göç Olgusu ve Göçün Toplumsal Yapıda Meydana getirdiği Değişmeler: Adana İli (Yüreğir Ovası) köyleri ve Anadolu Mahallesi Örneği. Türkiye3.Tarım Ekonomisi Kongresi, Ankara.
- Susmaz, H. ve Ekinci, C. E. (2009). Sağlıklı Kentleşme Süreci Esasları. *New World Sciences Academy*, 4(1), 21-34.
- Südaş, İ. ve Mutluer, M. (2010). Daha İyi Bir Hayata Doğru: "Yaşam Biçimi Göçü". *Ege Coğrafya Dergisi*, 19(1), 31-47.

- Sürmeli, İ. (2017). Türkiye’de İç Göçün Değişim Ve Dönüşümü: Kentten Kıra Yöneliş. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Gazi Akademi Genç Sosyal Bilimciler Sempozyumu 2017 Özel Sayısı, 275-286.
- Şantaş, G. (2019). Türkiye’de İç Göçün Dağılımı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 19(45), 893-918.
- Şentürk, M. ve Kurtkapan, H. (2017). Yaşlılığın Mekânsallaşması: Kadıköy Moda’daki Bir Apartman Üzerine Nitel Bir Çalışma. *Yaşlılık Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 4-19.
- TBMM. (2012, Kasım 12). On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı: <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6360.html> adresinden alınmıştır.
- Tekin, F. (2011). Kültürel Travma Olarak Zorunlu Göç. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 25, 91-100.
- Tezcan, M. (2009). Kentten Köye Göç. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 22(1), 37-42.
- Timmermann, S. (2012). To “Age in Place” or Not... That Is the Question. *Journal of the Financial Service Professionals*, 66(1), 24-26.
- TMMOB. (2003). TMMOB İnsan Hakları Komisyonu Zorunlu Göç Raporu. Ankara: Türk Mühendis ve Mimarlar Odası Birliği.
- Tunçer, M. (2017). Kentsel yaşlanma ve kent hakkı: Kadıköy’deki yaşlıların deneyimleri. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- TÜİK. (2011). Yerleşim Yerlerine Göre Göç Eden Nüfus, 1975-2000. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu.
- TÜİK. (2013). İstatistiklerle Yaşlılar, 2012. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu.
- TÜİK (2013). Nüfus ve Konut Araştırması, 2011. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu.
- TÜİK. (2016). Aile Yapısı Araştırması. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu.
- TÜİK. (2017). İstatistiklerle Yaşlılar, 2016. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu.
- TÜİK. (2018). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2017. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu.
- Türkan, M. ve Sezer, S. (2017). Yaşlı Yoksulluğunun Yarattığı Sosyal Ve Psikolojik Sorunlar: Muğla Örneği. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(4), 35-57.
- Türkkahraman, M. (2007). Sosyal Yapı Ve Kapkaç Terörü Üzerine Sosyolojik Bir Tahlil. *Journal of Economy Culture and Society*, 35, 1-28.
- UN. (2017). World Population Prospects. New York: United Nations.
- WHO. (2011). Global Health and Aging. Geneva: World Health Organization.
- Wiles, J. L., Leibling, A., Guberman, N., Reeve, J. ve Allen, R. E. (2011). The Meaning of “Aging in Place” to Older People. *The Gerontologist*, 52(3), 357-366.
- Yakar, M. (2012). İç Ve Dış Göçlerin Kırsalda Nüfusun Yaş Yapısına Etkisi: Emirdağ İlçesi Örneği. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 10(2), 129-149.
- Yalçın, A. (1999). Kırdan Kıra Göç Eden Ailelerin Sosyo-Ekonomik Yapısı Üzerine Bir Araştırma: Cırık Köyü-Adana Örneği. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Yüceşahin, M. M. ve Özgür, E. M. (2006). Türkiye'nin Güneydoğusunda Nüfusun Zorunlu Yerinden Oluşu: Süreçler Ve Mekansal Örüntü. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 4(2), 15-35.

Yazar Biyografisi/Biyografileri

Bahadır DİNÇ, Arş. Gör. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde öğretim elemanı olarak çalışmaktadır. Yaşlı bakımı, yaşlı refahı, kentleşme ve göç gibi konularda çalışmalar yapmaktadır.